

Skjemainformasjon

Skjema	Norges dokumentarv - nominasjonsskjema
Referanse	1004130
Innsendt	20.06.2014 14:01:13

Sammendrag

Sammendrag

Tittel på dokument(er)/arkiv(er) som nomineres

Trondheim priserett 1808 - 1814

Sammendrag (maks 3000 tegn)

Arkivet etter Trondheim priserett viser en spennende del av norsk historie. Eiere av skip kunne søke om kaperbrev og drive lovlig sjørøveri. Dette pågikk i flere omganger fra 1807 til Napoleonskrigenes slutt i 1814. Flere tjente gode penger på denne virksomheten.

Dette var i en tid da befolkningen i Norge led av hungersnød, som en følge av fastlandsblokaden som England innførte. Priseretten ble opprettet i stiftsbyene i 1807, der behandlet man saker i forbindelse med kaperfarten. Priseretten hadde til oppgave å avgjøre om et kapret skip var "god" prise eller ikke. I arkivene etter priseretten finner man forhørsprotokoller, domsbøker, kopibøker, dokumenter etter kaprede skip og journaler.

Arkivet som søkes inntatt i Norges dokumentarv inneholder følgende:

Arkivet består av 8 arkivstykker.

1. Priserettens justisprotokoll
2. Priserettens Woteringsprotokoll
3. Priserettens erklærings- og brev protokoll
4. Regnskabs Protokoll, rettsgebyrene i Trondheim priserett.
5. Forordninger og plakater 1810-1814. Bl.a. instruksjer og reglement for kaperførere.
6. Journalsaker, brev, innkomne saker 1808-1814.
7. Pådømte saker 1810-1814.
8. Dokumenter i prisesaker 1810-1814. Skipspapirer fra kaprede skip.

Skipspapirene fra de kaprede skip viser hvordan skip måtte operere med ulike sjøpass og leidebrev. På vei til bestemmelsehavnen kunne de risikere å møte på krigsskip og kapere fra ulike nasjoner.

Saksdokumentene fra selve priseretten forteller litt om omfanget av kaperfarten langs kysten av det midtre og nordlige Norge. De viser også at en av de mest "vellykkede" kaperkapteiner hadde hjemmehavn i Trondheim.

Arkivet inneholder enkelte sjøpass/leidebrev utstedt på vegne av borgermesteren i Rostock, den amerikanske president og den russiske tsar.

Statsarkivet i Trondheim mener arkivet etter priseretten i Trondheim er av en slik karakter at den har nasjonal verdi. Den forteller om en vanskelig tid fram mot 1814, hvor noen faktisk gjorde gode penger på andres ulykke.

Opplysninger om søker

Opplysninger om søker

Navn på søker	Statsarkivet i Trondheim
Søkers tilknytning til den nominerte dokumentarven	Eier

Kontaktperson(er)

Navn	Hans Nicolai Nissen
Stilling	Arkivar
E-postadresse	hannis@arkivverket.no
Telefonnummer	73884500

Fullmaktserklæring

Jeg bekrefter at jeg har fullmakt til å nominere dokumentarven som beskrives i dette nominasjonsskjemaet til Norges dokumentarv

Navn	Hans Nicolai Nissen
Stilling	Arkivar
Institusjon	Statsarkivet i Trondheim

Identifikasjon og beskrivelse

Identifikasjon og beskrivelse av dokumentarven

Nøyaktig tittel på dokumentarven, omfang, datering (ytterår) og navn på institusjon/organisasjon som skal stå på et eventuelt diplom

Trondheim priserett 1808 - 1814

Arkivet består av 8 separate arkivstykker (protokoller og kokser).

Omfang:

1. Priserettens justisprotokoll
2. Priserettens Woteringsprotokoll
3. Priserettens erklærings- og brev protokoll
4. Regnskabs Protokoll, rettsgebyrene i Trondheim priserett.
5. Forordninger og plakater 1810-1814. Bl.a. instruksjer og reglement for kaperførere.
6. Journalsaker, brev, innkomne saker 1808-1814.
7. Pådømte saker 1810-1814.
8. Dokumenter i prisesaker 1810-1814. Skipspapirer fra kaprede skip.
dokumenter fra kaprede skip langs norskekysten.

Priserettsarkivet ble innlemmet i Trondheim stiftamtsarkiv den 19. januar 1835.

Eier: Statsarkivet i Trondheim

Visuell dokumentasjon

- Patriot.jpg
- Priserett_5.jpg
- Priserett_8a.jpg

Kataloginformasjon/arkivbeskrivelse/arkivreferanse

Proveniens (opprinnelse)

Priseretten var en særdomstol i stiftstadene. Protokollen ble ført av byskriveren.
I 1835 ble arkivet overført til Trondheim stiftamtsarkiv.

Bibliografi

Støtteerklæringer

Støtteerklæring

Ingen vedlegg lastet opp

Juridiske forhold

Juridiske forhold

Hvem eier dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Statsarkivet i Trondheim
Adresse	Maskinistgata 1, 7042 Trondheim
Telefon	73884500
E-post	satrondheim@arkivverket.no

Hvem forvalter dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Statsarkivet i Trondheim
Adresse	Maskinistgata 1, 7042 Trondheim
Telefon	73884500
E-post	satrondheim@arkivverket.no

Tilgang

Vil det være faktorer som begrenser offentlig tilgang til dokumentene? Beskriv dem i så fall nedenfor.

Arkivet etter Trondheim priserett kan studeres av publikum på lesesalen til Statsarkivet i Trondheim.

Noe av materialet er allerede digitalisert og tilgjengeliggjort gjennom den digitale læringsressursen kildenett.no.

Vi er nå i ferd med å lage en utstilling om kaperfarten, denne skal være ferdig til september 2014. Arkivet etter priseretten skal brukes i Statsarkivets bidrag til familiearrangementet "Kulturnatt".

I forbindelse med dette arrangementet vil vi også lage en nettutstilling om kaperfarten.

Det er ingen juridiske praksiser som begrenser tilgangen til arkivet.

Opphavsrett

Beskriv den opphavsrettslige statusen til dokumentarven.

Opphavsretten til Trondheim priseretts arkiv ligger hos Statsarkivet i Trondheim.

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Autentisitet

Trondheim priseretts arkiv anses som autentisk, dette både gjennom journaler, en mengde brev, plakater, forordninger, segl og underskrifter.

Arkivet inneholder også et brev datert 19. januar 1835 til fullmektig Schive angående priserettsarkivets innlemmelse i Trondheim stiftamt.

Nasjonal betydning

Det er av stor betydning at arkivet framstår som svært innholdsrikt og variert, selv om det er et lite arkiv. Arkivet viser et rikt bilde av kaperfarten. Dette ser man gjennom flere protokoller, som viser selve priserettens arbeid, men også gjennom en mengde innkomne brev og til sist de kaprede skips journaler, sjøpass/leidebrev og andre skipspapirer.

Med engelskmennenes flåteran i København den 7. september 1807 og den senere handelsblokaden av Norske og Danske havner gikk befolkningen en vanskelig tid i møte.

Som en følge av stormaktskonflikten mellom Frankrike og England ble det utrustet kaperskip i Norge. Norske handelsskip ble utrustet med kanoner og kapteiner utstyrt med kaperbrev. Mange norske redere, kapteiner og sjømann skulle tjene gode penger på kaperfarten

Dette pågikk i årene fram mot 1814.

Denne delen av norsk historie er ukjent for mange og den bør fram i lyset.

Tilleggs-kriterier

Dokumentenes nasjonale betydning må bli bekreftet gjennom ett eller flere av disse kriteriene

Tid

Arkivet ble skapt i en tid med store sosiale og økonomiske forskjeller. Til tross for svært vanskelige tider for befolkningen var det noen som var i stand til å tjene store penger.

Sjøfolk og skip ble satt inn for å gjøre rask fortjeneste for skipseierne.

Det var en farlig virksomhet med stor risiko for mannskapene.

Arkivet viser at kaperfarten ble drevet langs hele norskekysten.

Sted

Arkivet gir et godt bilde av priseretten som fantes i flere norske byer fra 1807 til 1814. Priseretten viser stillingen til de store handelshusene i Trondheim, som ofte var de som eide og utrustet kaperskipene.

Mennesker

Dokumentene fra Trondheim priserett viser oss menneskene som var involvert i kaperfarten, både administratorer og fullmektiger i retten men også skipseiere, kapteiner og vanlige sjøfolk. Gjennom loggbøker og skipspapirere får man også informasjon om de kaprede skip og deres mannskap.

Emne og tema

Form og stil

Sosial, åndelig eller kulturell verdi

Dokumentarven har stor formidlingsverdi. Særlig i forhold til barn og unge. Det er mange mytiske forestillinger rundt sjørøveriet og dette kan være en døråpner til å fortelle om en vanskelig tid for Norge som nasjon, fram mot 1814.

Utfyllende opplysninger

Utfyllende opplysninger

Sjeldenhet

Arkivet etter Trondheim priserett er unik på sin måte siden det viser alle sidene ved kaperfarten. Vi får et godt bilde av rettens arbeid og hvordan kaperskipene opererte. Loggbøker og skipspapirer fra de kaprede skip forteller dessuten om seilingsruiter, last og mannskap. Den viser også at kaperfarten ble drevet langs hele norskekysten og ikke bare i Skagerak, Norsjøen og det sørlige Norskehavet.

Integritet

Styrken til Trondheim priseretts arkiv er at det allerede i 1835 ble overlevert til Trondheim stiftamt. Vi kan derfor anta at mye av det opprinnelige arkivet er intakt. Arkivet er i svært god forfatning.

Representativitet

Dokumentarven representerer en institusjon som opererte i en tidsavgrenset periode i årene før 1814.

Konsultasjon og samtykke

Konsultasjon og samtykke

Har dokumentarvens eier(e) og forvalter(e) blitt orientert om og godkjent nominasjonen?

Ja

Vurdering av risiko

Vurdering av risiko

Gi en beskrivelse av i hvor stor grad den nominerte dokumentarven er truet.

Arkivet etter Trondheim priserrett er i god stand og det oppbevares i arkivene til Statsarkivet i Trondheim. Dette er et svært godt og moderne arkiv.

Bevaringsplan

Bevaringsplan

Inngår dokumentarven i en bevaringsplan? Ja

Hvis ja, last opp et sammendrag av bevaringsplanen. Hvis nei, last opp opplysninger om de nåværende bevaringsforholdene og forvaltningen av dokumentarven.

Vedlegg

- Priserett_8a.jpg
- Patriot.jpg
- Priserett_5.jpg
- Bevaringsplan_SAT_intro.pdf

Resultat og tilleggsinformasjon

Resultatet av nominasjonen og ev. tilleggsinformasjon

Hva ønsker din institusjon å oppnå ved å få dokumenter innskrevet i Norges dokumentarv? Kom med eventuell tilleggsinformasjon som støtter en innskriving i Norges dokumentarv.

Med dokumentarven ønsker vi å belyse et emne som er ukjent for mange. Det er dessuten en svært interessant historie å formidle til barn og unge i forbindelse med historien rundt 1814.